

FAMÍLIA FERRER

Origen

Per tal d'entendre el significat etimològic de Ferrer he recorregut a Moll, qui l'aplega amb Ferré, Farré, Ferrés i Farrés. Prové del llatí *ferrarius*, qui treballa el ferro.

Almerich diu el mateix: ofici equivalent a forjador, home que treballa el ferro. I aplega els mateixos cognoms: Farré, Ferré i Farrés. Els dos autors assenyalen que als primers segles del mil·lenni era també utilitzat com a nom o prenom patronímic al igual que com a l'actual cognom (abans renom, sobrenom,...). Existeix Sant Ferrer.

Enric Moreu-Rey, en la seva obra *"Renoms, motius, malnoms i noms de casa"*, indica que tant en el seu corpus de paraules com d'oficis aplicats a les persones, Ferrer és, en molt, el més utilitzat a Catalunya. Cal aclarir que, si bé Ferrer indicava, en un principi, que qui el duia com a renom o sobrenom es dedicava a treballar en aquest ofici, en passar de pares a fills, i encara més en el decurs dels segles, convertit en autèntic cognom, el duien persones que, en heretar-lo, no tenien res a veure amb l'ofici de ferrer.

Aquests noms primitius de l'ofici van fer que els actuals Ferrer no tinguin perquè tenir o haver tingut parentiu ni de prop ni de lluny. Pertanyen a nissagues originàries mai emparentades, que coincidien en un ofici dels seus avantpassats, tan antic i tan extens fins no fa massa temps.

Als *Fogatges de Catalunya dels anys 1497 i 1553* es troben moltíssims Ferrer escampats per tot el territori català. El de l'any 1497 és especialment abundós en llars amb aquest cognom, a la vegueria de Montblanc; es localitzen molts a Sarra i Pla de Santa Maria. En el de 1553 només entre Cabra i Sarra hi ha dotze llars de famílies Ferrer.

Jo imagino, guiat per uns escrits d'un arxiu familiar de fa 100 anys relativament fiables i per la persistent tradició oral, que els Ferrer de la nostra nissaga eren originaris de la banda de Cabra del Camp i Sarra, amb extensions posteriors a Montblanc i Valls. Igualment diu la tradició oral que els Ferrer de casa venien de l'Arboç. Del segle XV i anteriors no he pogut trobar res.

Història

Sembla, amb totes les reserves, i sense gaires arguments per assegurar-ho, més que uns papers no del tot clars de poc més de cent anys, que els Ferrer eren originaris de Sarra, on hi devien ésser, com a mínim, des de principis del segle XV, fa més de 600 anys. Consta, això sí, que es dedicaven a la construcció de botes i barrals i a l'exportació, dins de la península, d'alcohols, vins i aiguardents. Comercia ven des de cellers que tenien escampats per la contrada, especialment a Valls i Montblanc. Es tractava, doncs d'una família ben acomodada en aquella època. A principis del segle XVII van anar baixant cap a la línia costanera. Se'ls troba al Gornal, després a Les Botigues de Mar, i, a la fi a Vilanova de Cubelles, on tenen diversos establiments industrials i comercials. Tot per fer més rendible el comerç de vins i de botes obert al nou horitzó de les amèriques, més productiu que l'antiga exportació peninsular. Fins llavors, la majoria de matrimonis Ferrer es duïen a terme amb famílies del mateix gremi, de tradició botera, com ara els Roig, també originaris de Sarra (i Cabra del Camp), els Gener, els Oliva... Tanmateix, els Ferrer, en aquests primers segles dels que tinc coneixement, emparentaren amb d'altres famílies fortes de Vilanova com ara els Fontanals.

Aquí faig un incís. L'any 1935 els germans Ferrer Pi es van vendre unes terres que ocupaven la partida de Siúmella, a Vilanova, a la frontera amb Cubelles. Doncs bé, aquestes terres les havia comprat l'any 1747 en Francesc Ferrer i Colomer, sense que hagi trobat un vincle de parentiu amb els Ferrer que ens ocupen. Com que tota la documentació sobre aquests terrenys, durant aquells anys, així com la documentació relativa a aquells Ferrer es troba amb la documentació de la nostra família Ferrer, quan eren coetanis en el temps, ambdues circumstàncies fan pensar clarament que eren parents, i molt pròxims, ja que sinó no haurien arribat aquestes terres a mans de la família Ferrer Pi, dos-cents anys més tard.

És, la família Ferrer-Colomer, una família que es va despenjar de la que ens ocupa i que va emigrar a La Coruña. Aquest Francesc Ferrer s'havia casat amb l'Anna Perris, filla de l'Antón Perris, i després de la compra de les terres van anar a viure definitivament a La Coruña. Allà van tenir dues filles: la Rosa i la Ignàcia, que es van casar a Galícia, respectivament amb en Joan Canyelles i l'Isidre Arias. Cada matrimoni tingué dos fills, també respectivament, la Rosa, la Damiana, en Francesc i en Nicolàs. Després ja no hi va haver descendència. Alhora, en Francesc Ferrer va morir i deixà vídua a l'Anna Perris, que es maridà de nou amb Pau Albà, i tingueren un fill, Pau Albà Perris. El fill comprà als seus germanastres de La Coruña les terres de Siúmella. En morir sense descendència, i sense altres parents, les terres les va heretar la primera família de la seva mare, els Ferrer Colomer. Com que aquests també van morir sense descendència, van acabar per passar al germà Josep Ferrer, al segle XVII. Suposo que aquest Josep Ferrer del segle XVII fou un dels avis directes de la posterior família que ens ocupa, els Ferrer Pi.

A l'escriptura de venda de les terres de Siúmella, per part de la família Ferrer-Colomer a en Pau Albà, es fa constar a en Francesc Ferrer Perris com a en Francesc Ferrer Albà. Suposo que en realitat devien utilitzar els noms de Francesc Ferrer (a) Albà, usant de segon cognom o alies, el nou cognom Albà, que havia pres la seva mare després d'enviudar del seu pare i casar-se amb en Pau Albà.

He volgut explicar aquesta història perquè es vegin com connexions tant laterals i llunyanes influeixen en generacions que ara ens son properes.

L'últim de la nissaga que treballà en l'ofici de boter fou en Joan Ferrer Roig, comerciant, navilier i empresari. Ell mateix manava el seu vaixell cap a les "amèriques". Havia nascut a Vilanova a les acaballes del segle XVIII. En Joan, ja gran, es va casar amb la Victòria Nin i Bosch, una aposentada vilanovina, vint anys més jove que ell i a la que va deixar vídua tan sols cinc anys després del seu matrimoni, amb dos fills ben petits: l'Antonia i l'Otó Ferrer Nin.

De l'Antònia, casada amb en Josep-Maria de Nadal i Vilardaga, sorgiren les subsegüents famílies: Nadal Ferrer, pares dels Muro-Nadal, que van emigrar a l'Argentina, on continuen; els Fontanals de Nadal; de Nadal Claveria; de Nadal Baixeras...

De l'Otó, l'altre germà, ja en parlarem

El germà d'en Joan Ferrer Roig, en Josep, nascut a Vilanova el 14 de març de 1793 es casà amb la Josepa Vidal i Güell i la nissaga que crearen s'ennoblí ràpidament. Els seus fills, per matrimoni s'uniren a les famílies Parellada, Güell i Bacigalupi, amb títol com el marquesat de Ferrer-Vidal, marquesat de Comillas, comtat de Güell.

Tornem a la vídua Victòria Nin i Bosch. Havia nascut a Vilanova, on vivia, fins que va morir el seu marit. Llavors ella es traslladà a Barcelona on es comprà la casa assenyalada amb el número 14 del carrer Raurich, a tocar al carrer Ferran.

D'on venia l'àvia Victòria? El pare de la Victòria era en Ramón Nin i Ballester, un ric hisendat de Vilanova, i la mare, Antònia Bosch Miralves. Per la banda materna eren els Bosch, rics pagesos

de Calaf, on ja en el segle XV sabem que tenien les arrels. Els Bosch feia poc més d'un segle, que també es dedicaven al comerç i s'havien traslladat a viure a la vila de Binaset (de la comarca de La Llitera, d'Hosca, a La Franja), on tenien els seus interessos la família amb la que van matrimoniar, els avis Miralves, que eren d'aquelles terres.

Es interessant endinsar-se una mica en la família Nin. He trobat força documentació en l'arxiu familiar Ferrer. També he trobat informació en articles apareguts en la premsa, la tradició oral, la que em va facilitar el meu sogre i la que m'aportà l'historiador Jordi Verdaguer.

Afirma aquest últim, que a les acaballes del segle X, primeries de l'XI, les terres del Vendrell pertanyien al Monestir de Sant Cugat. L'Abat del Monestir col·locà com a home seu al Vendrell a en Guitart, Grau o Guerau d'Egara, del que se sap que vivia a l'any 1000, i que es el primer de la família del que tenim coneixement. Continuem amb la genealogia que creà, segons en Jordi Verdaguer: Guerau-Guillem, senyor de Calders (viu l'any 1010); Guerau-Guillem (viu l'any 1054); els germans Dalmau-Guerau i Pons-Guerau, senyor de Banyeres, de Montmell i de Calders (viuen en 1087); altres germans: Ramón-Pere de Banyeres, Tamarit i Montoliu i Guerau-Pere, Castellà de Calders (viuen l'any 1114); Guillem-Guerau, Senyor de Calders (viu en 1182); Guerau-Guillem (viu en 1209); Pere-Guerau, Senyor de Calders (viu en 1248); Bernat-Guerau (1306); Pere-Guerau (1358); Guerau, dit lo Nin (viu l'any 1420), el primer en utilitzar aquest motiu i que esdevindrà el cognom de la família i a partir del qual l'utilitzaran les següents generacions; Antoni Nin (1497); Joan Nin (1518); Francesc Nin lo major (1553); Francesc Nin lo menor (1599); Isidre Nin (1640); els germans Ramón Nin(a) Miquelet i Josep Nin lo major (viuen en 1679) i el fill d'aquest últim, Josep Nin lo menor, nascut a Vilanova l'any 1704, casat amb la Catherina Guardiola Rabassa. Amb aquest matrimoni d'avis ens aturem una mica.

En Josep Nin ja no viu al Vendrell. S'ha traslladat a viure a Vilanova de Cubelles per casar-se amb una rica pubilla, fruit de successives generacions de conegudes famílies d'aquesta vila, els Montserrat, els Sorell, els Rabassa i els Guardiola. Aquests últims eren quins s'havien fet amb el que havia sigut el Portal d'en Negrell, la porta de control i entrada a Vilanova, i que va passar a ser el Portal d'en Guardiola. Encara ara ho recorda una inscripció sota un finestral a l'actual carrer de Sant Antoni. Quan la Catherina Guardiola va casar-se amb en Josep Nin lo Menor, el portal va començar a ser conegut com a Portal d'en Nin, fins els nostres temps.

L'avi de la Catherina Guardiola Rabassa, Francesc Guardiola, de família no sols rica, sinó també molt influent, va ser Familiar del, llavors temut, Sant Ofici, a mitjans del segle XVII.

Amb aquesta política matrimonial es van aplegar les famílies Bosch de Calaf, Nin del Vendrell i Guardiola de Vilanova de Cubelles. Curiosament, aquesta conjunció aplegà per part d'aquestes famílies tres portals o ponts: el de Calaf (Bosch), el Miquelot (del Vendrell, Nin) i el del Negrell (Guardiola i finalment Nin, de Vilanova). A més s'aplegaren altres portals, com el de Salomó, el Nou al Vendrell, el de Fancàs, també al Vendrell.

Hem vist com els Nin eren una família poderosa que arribà al Vendrell fa mil anys i que ràpidament es va fer amb el control de la vila, ocupant les tres entrades: el Portal del Pardo o d'en Francàs (aquesta partida li pertanyia), el Portal de Mar i el Portal Nou o Cal Miquelot, motiu de l'avi Nin. Tots els portals eren de la família, que en un principi vivia al Vendrell en un vell casalot, que encara es conserva, a la Plaça Major, fent cantonada amb unes galeries que donen a la plaça. Viuen a la segona planta. Amb el temps el Portal de Mar es va enderrocar i, posteriorment, amb no gaire bon gust, s'ha mig restaurat; el Portal del Pardo es va dividir en dos edificis, un dels quals el va comprar l'escultor Apel·les Fenosa a la família Nin i l'altre edifici és actualment Museu Municipal del Vendrell. Per últim, el Portal Nou o Cal Miquelot es conserva. Va ser reformat fa més d'un segle per l'avi Otó Ferrer Nin. Després que se li tragués el pont, fou venut per la família Ferrer Pi, a mitjans del segle XX.

A l'inici del segle XXI ja no queda en propietat de la família originaria, els Nin, ara Ferrer Pi, cap dels ponts o portals que havien estat propietat de la família.

La família Nin eren d'una personalitat molt forta, eren nobles militars que participaven en totes les conteses del Vendrell. El molí era, temps era temps, la gran font de riquesa. I el dels Nin aplegava quasi tota la molta de la comarca, creant pels seus propietaris, els Nin, una gran riquesa.

A més eren posseïdors de quantitat de finques i cases. Poques riqueses de la comarca escapaven de les seves mans. Però també eren una família molt prolífica, cosa que feia que el patrimoni s'anés dividint. Es tractava d'una família generosa, intel·ligent, justa, honrada, però alhora molt orgullosa, imperativa, suficient, amb grans dots i afanys de comandament, amb un desmesurat sentit de superioritat. No es estrany que l'historiador Jordi Verdaguer, que ha aprofundit en el seu coneixement, digui d'ells que es tracta d'una dels famílies més espectaculars que ha hagut a Catalunya.

Aquest poder moral de la família Nin sembla talment que s'ha anat transmetent, quasi genèticament generació rere generació.

Un fill d'en Josep Nin lo Menor i de na Catherina Guardiola Rabassa, fou l'avi Onofre Nin i Guardiola, també familiar del Sant Ofici, que es va fer amb tot el patrimoni de la família Nin. Es casà amb la Raimunda Ballester i Coromina (els Ballester eren una família de tradició de Notaris de Calaf). Aquí ens trobem amb un dels fills d'aquest matrimoni, l'abans citat Ramón Nin Ballester casat amb l'Antònia Bosch i Miralves.

Els Bosch també eren família rica de Calaf. Ja els trobem, a l'arxiu Ferrer, pledejant, a mitjans del segle XVIII, per qüestions relatives a la construcció o manipulació de finestrals a la casa pont de Calaf. L'avi 6, l'Isidre Bosch Ribalta va ésser enterrat a la Capella del Sant Esperit de la Col·legiata, de gran importància llavors, de Calaf. Per la banda dels Bosch els venia la propietat el Pont o Portal de Calaf.

Germana d'en Ramón Nin Ballester fou la Marianna que en casar-se amb Francesc-Xavier Ràfols i Mille, van continuar la saga amb les famílies vilanovines Ràfols Nin, Ràfols Cabrisses, Ràfols Barrufet, Ràfols Ventosa,...

El matrimoni Ramón Nin Ballester i l'Antònia Bosch Miralves tingueren molts fills, els germans Nin i Bosch. Alguns moriren de petits. L'Anna, casada amb Josep-Antón Vidal de Cabanyes; la Victòria, casada amb Joan Ferrer Roig i l'hereu Antoni, casat amb Bonaventura Ricart i Millé, son els únics germans dels que tinc coneixement de la seva descendència.

Un germà de Bonaventura Ricart Millé va ser en Josep, casat amb Liberata-Nila Marrugat Roig i que foren els pares de Francesc Ricart Marrugat que es casaria amb Dolors Nin i Ricart, germana de l'Antònia Nin i Ricart, l'àvia que es va casar amb el seu cosí germà Otó Ferrer Nin (tot quedava en família). Aquesta Dolors Nin i Ricart va morir víctima de fatal accident motivat per desequilibris psíquics, que la van fer estar reclosa. Fou la mare del famós pintor-gravador Enric-Cristòfol Ricart i la sogra del no menys famós pintor Alexandre de Cabanyes.

També procedeix d'aquesta nissaga l'erudit escriptor, humanista, historiador Oriol Pi de Cabanyes. Val a dir aquí, que igualment la família Nin es retrobaran, com veurem en el capítol corresponent, amb la família Pi. La tan sabuda endogàmia!.

L'hereu dels avis 4, Ramón Nin Ballester i l'Antònia Bosch Miralves, fou el seu fill Antoni Nin i Bosch, com hem assenyalat. Es va casar amb Bonaventura Ricart Millé, avis 3 o rebesavis i dels fills que tingueren només els sobreviurién la Dolors i la Antonia (Toneta) Nin Ricart.

De la Dolors (la tia Lola) ja n'hem fet esment abans. Ara parlarem de la Toneta, però abans veiem que va fer la Victòria Nin i Bosch, germana del seu pare.

La Victòria s'havia casat amb en Joan Ferrer Roig. Eren els avis 3. Ell, navilier, era 20 anys més gran que ella i, ben aviat la va deixar vídua amb els dos menuts, l'Antònia i l'Otó Ferrer Nin. Van anar a viure a Barcelona on van comprar la casa del carrer Raurich. Vivien molt acomodadament i sense privar-se de res. La Victòria, dona molt oberta, forta, decidida, de gran empena i molt sociable, rebia a casa seva un dia a la setmana, com era costum de l'època dins les famílies del seu nivell. Ho feia en un o altre dels tres salons de que disposava la casa, segons les circumstàncies. Cadascun era conegut pel color de les tapisseries que l'envolvaven: "avui toca el saló vermell, avui el verd,..."

Hi havia bona sintonia entre els germans Nin i Bosch i els respectius fills, cosins germans. En aquells temps la pubilla de la gran herència Nin era la Antònia Nin i Ricart, la Toneta, com a filla gran viva de l'hereu Antoni Nin i Bosch. Aquí comença una "batalleta" familiar, que tot seguit explico.

La Toneta era una a pubilla molt ben dotada, amb el sobrenom de la "pubilla dels tres ponts". A més de les quantioses finques, cases i terres que heretà, hi havia en el seu patrimoni tres grans joies: el Pont del Vendrell o Cal Miquelot; el Pont de Calaf i el Pont del Nin a Vilanova. Era, per tant, una noia amb forces pretendents.

Un bon dia, a casa de l'àvia Victòria, a Barcelona, a l'hora de dinar, aquesta li digué al seu fill Otó, encara jove i solter: -¿Saps que la cosina Toneta es casa?. L'Otó li preguntà: -¿Amb qui?. Amb "tal" respongué la mare. I la conversa s'acabà. Ja a les postres, l'Otó li digué a la seva mare:- Aquesta tarda he d'anar a Vilanova a fer una gestió. Al capvespre, tornat l'Otó de Vilanova, mare i fill entaulats pel sopar, aquest li diu:-¿mare saps que la cosina Toneta es casa? La mare li respongué: - Es clar, si t'ho he dit jo aquest migdia!. L'Otó contestà: -Si, m'ho has dit, però m'has dit que es casava amb "tal", i no es veritat, es casa amb mi!. Aquella tarda s'havia desfet un projectat matrimoni i s'havia concertat un de nou, entre els avis 2, cosins germans. Poc després es casaven i el patrimoni Nin passà a formar part dels Ferrer Nin. L'endogàmia havia reforçat la família, costum molt estesa en aquest tipus de famílies i que també es repetia amb els Ricart.

L'Otó Ferrer Nin era, de formació acadèmica, advocat. Però fou també un gran mecenes de l'art i, sobretot un home polític (sens dubte herència de de l'esperit de la família Nin, que amb el decurs de les generacions es va repetint). Era partidari de la monarquia lliberal. Com a polític, l'Otó Ferrer Nin fou regidor de l'Ajuntament de Barcelona i, a les acaballes de l'any 1874 i primeries de 1875 fou alcalde de Barcelona. A la sala dels alcaldes de Barcelona es conserva el seu retrat, juntament amb els altres alcaldes que ha tingut la ciutat. A l'Ajuntament era el cap de la minoria monàrquica durant la primera república. Va accedir a l'alcaldia en proclamar-se, a Sagunto, Alfons XII com a rei de l'estat espanyol. El seu nebot, Joaquim-Maria de Nadal i Ferrer, gran cronista de la ciutat, en el seu llibre "Aquella Barcelona", explica del seu oncle, l'avi Otó, la següent anècdota: Amb motiu del pronunciament del General Martínez Campos, a Sagunto, van arribar a Barcelona un parell de coloms missatgers anunciant la notícia. El propietari les va fer portar a l'Ajuntament, al despatx del aleshores alcalde, l'avi Otó. Després de llegir la nova, el bidell que duia el paper i els coloms li va preguntar a l'avi, que havia de fer amb els coloms, ja que a l'Ajuntament no tenien gàbies per guardar aquells històrics animals. L'Otó Ferrer li va dir que els portessin a casa seva, ben a prop, al carrer Raurich, on vivia amb la seva mare, i que tenia un colomar al terrat, mentre buscaven un lloc més adient. Quan al migdia va arribar a casa li va preguntar a la seva mare: -¿Que tenim avui per dinar?. A la qual cosa la Victòria Nin li respongué: -Arròs amb colomí, allò que a tu t'agrada, amb els colomins que m'has fet arribar per fer-te'ls!

L'Otó Ferrer Nin fou, a més, Diputat Provincial, Vicepresident de la Diputació de Barcelona i President de la Casa de Caritat, a més d'altres càrrecs.

En casar-se amb la seva cosina, la Toneta, propietària del patrimoni Nin, entrà fortament en contacte amb el Vendrell, on havia una part d'aquest patrimoni. A la seva mort i, amb el consentiment del seu fill, cedí els terrenys necessaris per a l'apertura de la Rambla del Vendrell i cedí, igualment els terrenys on s'ubica la biblioteca de la vila.

Un cop mort, a l'Ajuntament del Vendrell volien donar el seu nom a la Rambla principal. El seu fill, l'avi Joan Ferrer Nin va dir que no volia per al seu pare aquest privilegi, ja que amb el temps i els canvis polítics, ben aviat li traurien el nom i la placa d'un carrer de tanta nomenada. En canvi va dir que el que podien fer era donar-li el seu nom a un petit i curt carreró i posar a sota del seu nom la paraula "mecenes", ja que d'aquesta manera no li traurien mai. Així es va fer. Avui dia, al Vendrell encara existeix un carreró que a la placa identificativa i diu: "Carrer Otó Ferrer i Nin, mecenes", no pas polític.

L'avi Otó va tenir tres fills, un noi i dos noies. Aquestes es van fer monges. El fill, en Joan Ferrer Nin va ser advocat i es va casar amb l'àvia Maria Pi Soler. En un altre moment ja estudiarem aquesta família, molt nombrosa, que s'inicia amb el matrimoni Ferrer Pi.

La casa pairal de la família sempre fou considerada la primitiva del Portal del Negrell, de Vilanova, propietat dels Guardiola i finalment dels Nin, pel matrimoni Nin-Guardiola. Actualment se la coneix per Pont del Nin. El portal està coronat per l'escut de la família Nin. Sota un dels finestrals hi ha una inscripció amb el nom Guardiola, de l'any 1669, possiblement deguda a una ampliació de la casa. Finalment el Portal passà als Ferrer, als que arribà per descendència directa, ja fos per hereu o pubilla. Els primers documents datats de la casa son de l'any 1500.

L'edifici del Pont del Nin es troba situat en l'actual carrer de Sant Antoni, dintre del primer recinte fortificat de Vilanova, recolzat sobre les restes de muralla i el portal d'entrada al carrer. La seva disposició urbanística dona forma a la Plaça Llarga. Es un edifici de gran significació històrica. Està format per dos cossos units per un pont sobre el carrer Sant Antoni, antiga porta d'entrada a la vila, datada de l'any 1370, i situada a la mateixa muralla.

Bonaventura Ricart i Millé, els anys 1873 i 1888 va fer reformes segons projecte de Josep Salvany, mestre d'obres. L'Antoni Ferrer Pi també va fer reformes els anys 1943-1945, encarregades a l'arquitecte Josep Mª Miró i Guibernau.

La família Ferrer Nin aplegà finques i terres per tot el Penedès, cases i terrenys al Vendrell i igualment a La Geltrú i a Vilanova, a més de la casa que habitaven a Barcelona al carrer Raurich. Es tractava doncs d'una família molt acomodada, d'un nivell social alt, del que per la banda dels Nin formaven part de la petita noblesa. Formada per la fusió d'un seguit de famílies riques que havien anat baixant des de l'Alt Camp (Cabra, Sarra...) Baix Penedès i Anoia (Calaf), i s'acaben aplegant a Vilanova.

Tot i això els avis Ferrer Nin i els Ferrer Pi van a viure a Barcelona, com feien bona part de les famílies del mateix estil en aquella època. Sortien de la gran ciutat, on feien més vida social, periòdicament per tal de seguir el curs i control de les explotacions agràries, comercials i industrials de la seva propietat. És llavors, que cada any fan estades llargues a Vilanova (al Portal del Nin els avis Ferrer Nin i a Miramar, ja definitivament, els Ferrer Pi).

Anys a venir, ja ho explicaré, deixaren la ciutat de Barcelona i s'instal·laren de nou a Vilanova, a ran de costa, a Miramar, per viure tot l'any. Desconec on tenien la vivenda a Vilanova els primers Ferrer quan arribaren a les costes del Garraf, abans d'emparentar-se amb els Nin. Sé, però, que per motius del negoci dels vins i les botes, tenien escampades per la vila moltes cases-cup i cellers.

Amb criteris subjectius, basats en històries relatades (tradició oral), costums familiars i les deduccions extretes de les lectures de documents, especialment de l'arxiu familiar i d'altres, m'imagino que es tractava d'un conjunt de famílies molt emprenedores, molt treballadores, d'un gran sentit de la responsabilitat, alhora que molt aficionats a manar, a ésser obeïts, a ser cap de tot. També eren generosos, despresos, sincers i valents, dotats d'un orgull que ara quasi ens resultaria excessiu.

Un episodi. Un testament del segle XVIII

Aquell 20 d'agost de 1717, a Vilanova de Cubelles, la calor era insuportable, i més a les cinc de la tarda. En Pau Martí, però, caminava ràpid pels carrers de la vila, aixecant molta polseguera, ja que feia bastants dies que no plovia i queia el sol a plom sobre el seu cap, que duia descobert. Agafada de la mà duia una mena de cartera de cuiro, plena de papers, plomes de diferents gruixos, varies tintes i un cartipàs amb documents.

Al senyor Notari l'havien cridat d'urgència els Guardiola, justament a la seva casa que tancava la muralla pel Portal d'en Negrell. Havia passat ja la parròquia de Sant Antoni i ja era a tocar la casa. En Pau coneixia bé els Guardiola. Hi havia de família bona amistat. Tenia present a en Francesc, un dels germans petits, jove fadrí que estava per morir-se. El recordava amb un aire sempre malaltís, en contraposició al tipus fort i saludable del que gaudien els altres quatre germans.

Al arribar a la casa es trobà a l'escrivà que l'esperava feia una petita estona. Tots dos franquejaren el portal del carrer. Pujaren a la planta i picaren a la porta, que obrí d'immediat Donya Serafina. La senyora Rabassa era de temperament fort, bregada per la vida. Havia tirat endavant la família des de que es quedà vídua, feia ja uns anys. Havia de tenir cura, també, de la seva mare, Donya Maria.

-Passa Pau, li digué amb fredor.

-Està greu en Francesc, preguntà el Notari?

-El metge creu que no arribarà a demà. Hores!. Ara hi és el metge i el mossèn també ha vingut, pels sagraments. Són tots a la seva cambra.

-Ho sento Serafina

Passaren a l'interior de la planta, de grans estances i ben moblada. Estava tota enfosquida, amb els porticons tancats per tal d'evitar l'entrada de la calor. Tot era silenci, petits murmuris, si de cas, en veus molt baixes, sorolls d'espardenyes , que més que trepitjar el terra, el lliscaven. L'escrivà caminava un xic més endarrerit que el Notari i la mare d'en Francesc. Entraren a l'habitació on era el malalt, assegut al llit. La cambra desprenia l'olor agre de la malaltia que preludia la mort, agreujada tant per la calor, com per les moltes persones que s'hi estaven. A més del Notari, l'escrivà i la mare, es trobaven a l'interior el metge, el mossèn, l'escolà i els germans d'en Francesc. No hi havia més llum que un canelobre, ja que la finestra estava tancada. Havien col·locat una tauleta per tal que el capellà hagués pogut, a mena d'ara, preparar i administrar els últims sagraments a en Francesc. Aquest, pàl·lid, amb els ulls oberts i enfonsats, feia com una mirada perduda, com absent i esverat alhora, amb consciència de que allò s'acabava. El mossèn ja l'havia confessat i donat l'extremunció. Havia recollit tots els objectes propis del cas i, degudament guardats, els posà en mans de l'escolà, acostumat ja, tot i el jove que era, a aquestes assistències.

La tauleta passar a ésser feu del Notari. Aproparen una cadira on va seure l'escrivà. La Caterina, petita dels germans, havia sortit de l'estança i s'estava a la saleta contigua parlant a cau d'orella amb en Josep Nin, dit lo Menor, el seu promès, un noi molt eixerit, fill d'una família del Vendrell, també molt coneguda dels Guardiola. Ella fou cridada per la mare, perquè també estès present en aquest segon acte solemne d'aquest dia a la casa: el testament d'en Francesc.

En Pau es quedà a peu de llit, sense apropar-se gaire, no fos que la malaltia fos contagiosa. El metge s'acomiadà fins a la nit. L'escolà sortí de la cambra, on restaren amb el moribund el Notari, la mare, els germans, el Rector de Sant Antoni i l'escrivà. A fóra restaren el nuvi Nin i la Caterina Marrugat, la dona de l'Onofre i el germà gran d'en Francesc, dit Onofre Guardiola lo menor, l'hereu, que com a bon pagès hisendat es dedicava a controlar la marxa de les finques. I començà la cerimònia.

-Bé, Francesc, digué el Notari- com que m'han dit que no estaves massa valent...

-Si, murmurà aquest, ja sé que me'n vaig...- ho digué molt lentament, com plorós i atemorit, fent un gran esforç, com no entenent ben bé ni el que deia. Estava clar que no viuria moltes hores. Havia fet una davallada molt forta l'últim dia. Ja el metge els havia avisat que no tenia sortida. Se'l veia molt cansat, defallit, sense esma, quasi inconscient; sempre però, amb els ulls enfonsats molt oberts.

-Bé, el Notari sempre començava les frases dient bé, -doncs ara que t'has posat amb pau amb Déu, seria bo, que aquí a la terra deixessis clars els teus assumptes. Ho farem fàcil. Jo diré a aquest senyor, i senyalà l'escrivà, el que tu hem diguis que vols i ja estarà.

-Jo no se que vull, respongué quasi inconscient en Francesc, mirant a la mare, com qui delega.

-Bé, no t'hi amoïnis, no hauràs de dir pràcticament res.

Mentrestant l'escrivà ja havia tret tota la paperassa, plomes, tinters... i estava disposat a escriure tot el que li dictés el senyor Notari, que començà:

-Sia notori que a la vila de Vilanova de Cubelles els dies vint del mes d'agost de l'any del naixement del Nostre Senyor Jesucrist de mil set-cents disset, jo, Francesc Guardiola, major de dies, fadrí, fill d'Onofre Guardiola, dit lo Major, difunt, i de na Serafina Rabassa, present, invocant lo nom de Nostre Senyor Jesucrist i de la seva Santa Mare Maria, trobant-me molt bé de salut mental, i capaç de prendre, amb moltes llums, totes les decisions, vull atorgar i atorgo aquest últim i vàlid testament per a disposició de les meves últimes voluntats.

En primer lloc... anomeno marmessors meus a Serafina Rabassa, ma mare, i a Félix Guardiola, germà meu. Vull que tots els meus deutes siguin pagats, ...que el meu cos sigui enterrat en lo vas de la família a l'església de Sant Antoni, ...que siguin dites misses, ...anomeno hereva universal de tots els meus bens a ma dita mare, ...dic que aquest és mon únic i vàlid testament i demano que d'ell es facin tantes còpies com caldran a qui tingui interès en elles...

Aquí s'aturà el Notari, que havia dit tot l'anterior molt ràpid, de corregut, com si ja ho tingués preparat, i sense mirar a en Francesc, preguntà a Donya Serafina:

-Bé, perquè això és el que vol, no?. Que quedés hereva...

-Si, si. Es clar, respongué la mare i assentiren els germans i el senyor Rector, que no havia estat consultat ni abans ni ara.

-Bé, ara cal signar, i el noi no està en condicions de fer-ho. En el seu lloc ho farà un testimoni de fora de l'habitació, ja que els germans no poden fer-ho, només en Felix com a marmessor, i les noies no en saben de lletres...

-Jo tampoc, si he de signar, no en sé, digué la mare.

-No hi ha cap problema, a fora trobarem prou testimonis que en sàpiguen.

En Pau Martí mirà per darrera vegada a en Francesc, ben conscient que ja no el tornaria a veure amb vida, i s'acomiadà.

-Bé noi, que et milloris, que més val sentència de metge que de jutge.

En Francesc ja no hi sentia. Sortiren tots a la saleta, amb tota la paperassa, plomes i tinters i començaren les signatures. En representació del moribund signà en Jaume Marrugat, cunyat de l'Onofre, el germà gran; després, com a marmessor, signà en Felix, l'altre germà; en representació de la mare signà en Sostres, el procurador de la família; signà l'escrivà; i quan el senyor Notari anava a fer-ho, s'aturà i digué:

-Bé, jo ja signaré a l'oficina després que ho facin com a testimonis els nois aprenents d'escrivà de casa. Tothom es quedà sense veure l'esperat acte, curios i malabarista, d'observar com el Notari signava.

A la matinada en Francesc moria al costat, justament, de la seva mare a qui li havia tocat fer vetlla a aquella hora. Unes hores després, les campanes de l'església parroquial de Sant Antoni ploraven a morts.

Tot s'havia fet a temps.

Els noms, llocs, dates i persones d'aquest episodi estan extrets del testament original al qual fa referència.

La casa on succeí l'episodi és el Pont del Nin.

Relació dels familiars que es citen, amb parentiu:

